

רע"פ 5112/16 - אברהם כהן נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון
רע"פ 5112/16

לפני:
כבוד השופט א' שהם
אברהם כהן

לפני:
המבקש:

נ ג ד

מדינת ישראל

המשיבה:

בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי מרכז-לוד, מיום 15.5.2016, בעפ"ת 50565-03-15, שניתן על ידי כב' השופטים א' טל-נשיא; ז' בוסתן; וד"ר ש' בורנשטיין

בשם המבקש: עו"ד דוד גולן

בשם המבקש:

החלטה

1. לפניי בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי מרכז-לוד (כב' השופטים א' טל-נשיא; ז' בוסתן; וד"ר ש' בורנשטיין), בעפ"ת 50565-03-15, מיום 15.5.2016, בגדרו נדחה ערעורו של המבקש על הכרעת דין מיום 28.9.2014, וכן נדחו ערעורו של המבקש וערעורה של המשיבה על גזר דין מיום 10.2.2015, שניתנו על ידי בית משפט השלום לתעבורה בפתח תקווה (כב' השופטת ר' רז), בגמ"ר 3211-07-13.

רקע והליכים קודמים

2. מעובדות כתב אישום שהוגש נגד המבקש עולה, כי ביום 26.1.2011, בשעה 08:30, נהג המבקש ברכב פרטי בעיר ראשון

לציון, ונכנס למעגל תנועה (להלן: מעגל התנועה או הכיכר). ביציאה הצפונית של הכיכר בו נסע המבקש, ישנו מעבר חצייה שמיועד להולכי רגל (להלן: מעבר החצייה). בעת הרלבנטית לכתב האישום, מזג האוויר היה נאה; הראות הייתה טובה; וסימון מעבר החצייה על גבי הכביש היה תקין. עוד נמסר בכתב האישום, כי בכיוון נסיעתו של המבקש, במרחק של כ-21 מטרים לפני מעבר החצייה, ניתן היה להבחין היטב בתנועת הולכי הרגל, אשר נמצאים במעבר החצייה או בקרבתו. באותו היום, אהרון אגראנטי ז"ל, יליד 1934 (להלן: המנוח), עשה את דרכו לתחנת האוטובוס הסמוכה לכיכר, ועמד על אי תנועה המוצב במקום (להלן: אי התנועה). המנוח החל בחציית מעבר החצייה, וכאשר השלים שליש מהמעבר, פגע בו המבקש עם חזית רכבו. כתוצאה מהתנגשות זו, התגלגל המנוח ארצה כ-6.5 מטרים, ונפל לצידו הימני של הרכב, כשהוא מדמם וחבול בראשו. עקב התאונה המתוארת לעיל, נפצע המנוח באורח קשה ופונה לבית החולים, שם הוא עבר מספר ניתוחים. לאחר מכן, אושפז המנוח ביחידה לטיפול נמרץ, כאשר הוא מורדם ומונשם. המנוח שהה באשפוז במספר בתי חולים בארץ, וביום 10.8.2011, למרבה הצער, נקבע מותו עקב מוות מוחי ודום לב. על בסיס העובדות המתוארות, יוחסה למבקש עבירה של גרימת מוות בנהיגה רשלנית, לפי סעיף 64 לפקודת התעבורה [נוסח חדש].

3. לאחר ניהול משפט הוכחות, ניתנה הכרעת דינו של בית משפט השלום לתעבורה בפתח תקווה (להלן: בית המשפט לתעבורה) ביום 28.9.2014, ובמסגרתה, הורשע המבקש בעבירה אשר יוחסה לו בכתב האישום. בהכרעת הדין נקבע, כי המבקש התרשל באופן נהיגתו, וכי אין מדובר ב"תאונה בלתי נמנעת", כפי שנטען על ידי ההגנה. בית המשפט לתעבורה ציין, כי מאחר ששדה הראייה של המבקש לכיוון מעבר החצייה נפתח, באופן מלא, במרחק של 21 מטרים ממעבר החצייה, והגם שבנקודה זו חזית הרכב טרם התיישרה לחלוטין אל מול מעבר החצייה, זהו המרחק אליו יש להתייחס בבחינת השאלה, האם התרשל המבקש בנהיגתו. לעניין זה, הטעים בית המשפט לתעבורה, כי מניסיון שדה ראייה שערך בוחן תנועה (להלן: הבוחן) עולה, כי במרחק של 21 מטרים ממעבר החצייה, כשהרכב נמצא בתוך מעגל התנועה, ניתן להבחין בתנועת הולכי רגל, אשר נמצאים במעבר החצייה או בקרבתו, כפי שמתואר לעיל בכתב האישום. מחישובים שביצע הבוחן, אשר התבססו על נתונים שונים מזירת האירוע, נקבע בבית המשפט לתעבורה, כי ניתן היה למנוע את התאונה בנסיעה במהירות של 40 קמ"ש, תוך בלימת חירום. יוער, כי אין מחלוקת בין הצדדים באשר לעובדה כי המבקש נהג במהירות נמוכה יותר, ככל הנראה במהירות של 20 קמ"ש, כפי שהוא עצמו העריך זאת.

4. בית המשפט לתעבורה הרחיב את הדיבור לגבי התנהלותו של הבוחן בזירת האירוע, ובפרט התייחס לעובדה, עליה אין חולק, כי הבוחן לא מילא אחר ההנחיות של המשטרה, הנוגעות לחקירת תאונות דרכים קטלניות. בין היתר נאמר בהכרעת הדין, כי "הבוחן לא ערך שיחזור התאונה אלא ניסוי שדה ראייה בלבד ובעקבותיו ערך חישובים. הבוחן העיד כי אינו יכול לקבוע מה היה מיקומו של הולך הרגל כאשר נצפה לראשונה על ידי הנאשם [המבקש] ומאיזה מרחק. הבוחן גם לא קבע היכן היה מקום האימפקט [מקום ההתנגשות בין הרכב לבין הולך הרגל - א.ש.]. במהלך עדותו בבית המשפט, מסר הבוחן הסברים שונים לגבי אי מילוי אחר ההנחיות, כאשר את רובם קיבל בית המשפט לתעבורה כהסברים מהימנים ומספקים, ולגבי חלקם נקבע כי הם אינם מניחים את הדעת. על אף התקלות שנפלו בתפקודו של הבוחן, ציין בית המשפט לתעבורה, כי "למרות העובדה שראיות התביעה לא כללו שיחזור של אירוע התאונה, מצאתי כי די בראיות שהוצגו [...] כדי להביא למסקנה, כי הנאשם [המבקש] התרשל באופן נהיגתו". מבין הראיות שהוצגו בפני בית המשפט לתעבורה, ניתן למנות גם את הודעותיו של המבקש במשטרה, ואת עדותו בבית המשפט. יצוין, כי ביום 10.2.2014, ניתנה החלטה על ידי בית המשפט לתעבורה, לפיה הודעתו הראשונה של המבקש במשטרה הינה קבילה וניתן להגישה (להלן: ההודעה הראשונה). זאת, לאחר קיום משפט זוטא בעניין זה, לבקשתו של המבקש. מהודעתו הראשונה של המבקש במשטרה עולה, כי הוא הבחין לראשונה בהולך הרגל, כאשר הלה היה באזור אי התנועה. כאמור, אי התנועה נגלה (או אמור היה להתגלות) לעיני המבקש במרחק של 21 מטרים לפני מעבר החצייה. יובהר, בהקשר זה, כי בית המשפט לתעבורה העדיף את

הגרסה שמסר המבקש במשטרה, בסמוך להתרחשות התאונה, על פני עדותו בבית המשפט, ובה טען המבקש כי הוא אינו בטוח האם הולך הרגל היה על מעבר החצייה או על אי התנועה, כאשר הוא הבחין בו לראשונה. עוד עולה מההודעה הראשונה, כי קצב הליכתו של הולך הרגל היה איטי.

5. לאור הבדיקות שבוצעו בשטח על ידי הבוחן, ונוכח החישובים שבוצעו על ידו, אשר מתבססים, בין היתר, על האמור בהודעותיו של המבקש, קבע בית המשפט לתעבורה, כי במרחק של 21 מטרים ממעבר החצייה, היה על המבקש לבחון האם ישנם הולכי רגל המבקשים לחצות את מעבר החצייה, או נמצאים בדרכם למעבר החצייה מכיוון אי התנועה. המבקש לא הבחין בהולך הרגל ממרחק זה, ועל כן הוא התרשל בנהיגתו. זאת, כיוון שלו היה המבקש מגיב להימצאותו של הולך הרגל באי התנועה ממרחק זה, הוא היה יכול לבלום ולמנוע את התאונה. בית המשפט לתעבורה הוסיף, כי גם לו הבחין המבקש בהולך הרגל במרחק של 17.5 מטרים ממעבר החצייה, שעה שרכבו התיישר אל מול מעבר החצייה, ובהנחה שהוא נהג במהירות של 20 קמ"ש (כך לשיטתו), עדיין היה מספיק זמן לבצע בלימת חירום, מבלי לפגוע במנוח. יש לציין, כי המבקש צירף חוות דעת מומחה מטעמו, לפיה מדובר בתאונה בלתי נמנעת, אך בית המשפט לתעבורה הטעים, כי אין בידו לקבל את מסקנותיה של חוות דעת המומחה מטעם ההגנה, וזאת כיוון שהמומחה "עשה שימוש בנתונים באופן מגמתי וחווה דעתו בנוגע לנורמות משפטיות שאינן בתחום מומחיותו". על בסיס האמור, קבע בית המשפט לתעבורה, כי התרשלותו של המבקש הוכחה מעבר לספק סביר, ועל כן הרשיעו בעבירה המיוחסת לו בכתב האישום.

6. טרם שנגזר דינו של המבקש, הוגש תסקיר שירות מבחן בעניינו (להלן: התסקיר או תסקיר המבחן). בתסקיר המבחן נאמר, כי המבקש ניהל אורח חיים נורמטיבי עובר לאירועים מושא כתב האישום, כאשר התאונה היוותה עבורו אירוע טראומטי, והיא יצרה משבר עבורו ועבור משפחתו. זאת, הן נוכח תוצאותיה הקשות ופטירתו של המנוח, והן עקב האפשרות שהמבקש ירצה, בגינה, עונש של מאסר בפועל. שירות המבחן התרשם מהמבקש, כי הוא מכיר בחומרת תוצאותיה של התאונה, ובהשפעותיה על משפחתו של המנוח. המבקש תיאר בפני שירות המבחן תחושות של אשמה, בושה, ומבוכה עקב התאונה, אשר יצרה קשיים רגשיים וכלכליים בקרב בני משפחתו. שירות המבחן העריך, כי הסיכון להישנות התנהגות פוגענית מצידו של המבקש הינו נמוך, והמליץ להימנע מהטלת עונש של מאסר לריצוי בפועל, אשר יקשה על המבקש בהתמודדותו עם הבעיות בחייו. חלף זאת, הומלץ לשלב את המבקש בהליך טיפולי קבוצתי במסגרת שירות המבחן, ולהשית עליו עונש מאסר לתקופה שניתן לרצותה על דרך של עבודות שירות, נוסף לצו מבחן למשך שנה.

7. ביום 10.2.2015, ניתן גזר הדין בעניינו של המבקש. בקביעת מתחם הענישה, הפנה בית המשפט לתעבורה למדיניות הענישה הנוהגת במקרים של גרימת מוות בנהיגה רשלנית, וציין, אגב כך, כי הפסיקה העוסקת בעבירות מסוג זה, מנחה, ככלל, להשית על המורשעים בה מאסר מאחורי סורג ובריח. זאת, בכדי להשיג הרתעה כלפי נהגים אחרים, כחלק מהמלחמה הבלתי פוסקת בנגע תאונות הדרכים; וכן, עקב הפגיעה בערך העליון של שמירה על החיים. בהמשך, בחן בית המשפט לתעבורה את רמת הרשלנות העולה ממעשיו של המבקש. בתוך כך, התייחס בית המשפט לתעבורה לעובדה שהמבקש לא הבחין בהולך הרגל, וכתוצאה מכך לא בלם במועד, דבר שהיה מונע את התאונה; לעובדה שהמבקש מכיר את אזור התאונה; ולתנאי הדרך הטובים ששררו במקום התאונה. לאחר שנקבע כי אין מדובר, במקרה דנן, ברשלנות תורמת של הולך הרגל, סבר בית המשפט לתעבורה, כי יש לייחס למבקש "רף רשלנות בינוני". על בסיס האמור, העמיד בית המשפט לתעבורה את מתחם הענישה על 7-20 חודשי מאסר לריצוי בפועל.

8. בגזירת עונשו של המבקש בתוך מתחם הענישה, נתן בית המשפט לתעבורה את דעתו לנסיבות המקלות בעניינו של המבקש. בכלל זה, התייחס בית המשפט לתעבורה לעובדה כי המבקש הוא "אדם נורמטיבי ואיכותי"; לעברו התעבורתי "הנקי כמעט לחלוטין" של המבקש, מלבד אי ציות לתמרור עצור בשנת 2009, והרשעה בעבירה של חנייה בחניית נכים, משנת 2011; לתסקיר שירות המבחן החיובי שהוגש בעניינו; ולכאבו של המבקש "כפי שבא לידי ביטוי בדברים שנשא בבית המשפט ומן האמפטיה שלו למשפחת המנוח". בית המשפט לתעבורה ציין, לעניין זה, כי איזון האינטרסים השונים בנידון דין, מחייב ליתן משקל יתר לאינטרס הציבורי, על פני נסיבותיו האישיות של המבקש. אשר על כן, הטיל בית המשפט לתעבורה על המבקש את העונשים הבאים: 9 חודשי מאסר לריצוי בפועל; 12 חודשי מאסר על-תנאי, לבל יעבור המבקש, בתוך 3 שנים, עבירה שבה הורשע או עבירה של נהיגה בזמן פסילה; 8 שנים של פסילה בפועל מלהחזיק או לקבל רישיון, בניכוי 3 חודשי פסילה מנהלית; 12 חודשי פסילה על-תנאי, למשך 3 שנים. בנוסף, חוייב המבקש לשלם פיצויים למשפחת המנוח, בסכום של 30,000 ₪.

9. המבקש לא השלים עם העונש אשר הוטל עליו בבית המשפט לתעבורה, כמו גם המשיבה, והצדדים הגישו ערעורים על גזר הדין לבית המשפט המחוזי. ערעורו של המבקש הופנה גם כלפי הכרעת הדין שניתנה על ידי בית המשפט לתעבורה. ביום 15.5.2016, ניתן פסק דינו של בית המשפט המחוזי, במסגרתו נדחו שני הערעורים הנ"ל. בית המשפט המחוזי בחן את טענותיו של המבקש, הנוגעות לקבילות הודעתו הראשונה במשטרה. לעניין זה, הטעים בית המשפט המחוזי, כי חרף העובדה שהמבקש לא הוזהר לגבי זכותו להיוועץ בעורך דין, הוא מסר את ההודעה הראשונה מרצונו החופשי, וממילא לא דרש להיוועץ בעורך דין. בית המשפט המחוזי הוסיף, כי בהודעה השנייה שמסר המבקש למשטרה, ולאחר שנודע לו על זכות ההיוועצות, אישר המבקש את האמור בהודעה הראשונה, ולא ביקש לשנות ממנה דבר. על כן, ציין בית המשפט המחוזי, כי אין מקום להתערב בהחלטתו של בית המשפט לתעבורה, לפיה ההודעה הראשונה שמסר המבקש במשטרה הינה קבילה.

10. אשר להשגותיו של המבקש, הנוגעות לאי עמידתו של בוחן התנועה בהנחיות המשטרה, סבר בית המשפט המחוזי, כי ניתן להסתפק בבדיקות שנעשו בשטח, ובחישוביו של הבוחן, בכדי לקבוע כי המבקש התרשל בנהיגתו. בפרט, נתן בית המשפט המחוזי את דעתו לממצא העובדתי, אשר לא נסתר על ידי המבקש, לפיו ניתן היה להבחין בהולכי רגל המצויים במעבר החצייה, או בקרבתו, במרחק של 21 מטרים ממעבר החצייה. על כן, הטעים בית המשפט המחוזי, כי אין מקום להתערב בקביעתו של בית המשפט לתעבורה, לפיה המבקש יכול היה וצריך היה, לשים לב למנוח, שהלך על אי התנועה בהליכה איטית לכיוון מעבר החצייה. משלא הבחין המבקש במנוח, וכתוצאה מכך לא הספיק לבלום בזמן, והתנגש במנוח – נהג המבקש ברשלנות. בית המשפט המחוזי ציין בנוסף, כי אין כל מקום להתערב בעונש אשר הוטל על המבקש, לקולה או לחומרה, וכי גם לשיטתו, מדובר ב"רשלנות בינונית" מצד המבקש. אשר על כן, דחה בית המשפט המחוזי את הערעורים שהוגשו על פסק דינו של בית המשפט לתעבורה. תאריך התייצבותו של המבקש לריצוי עונשו נקבע ליום 17.7.2016.

הבקשה לרשות ערעור

11. ביום 26.6.2016, הוגשה הבקשה לרשות ערעור שלפניי, במסגרתה חזר המבקש על עיקרי טענותיו, אשר הועלו בפני הערכאות הקודמות. המבקש טען, בין היתר, להתקיימותם של מחדלי חקירה בעניינו, עקב התנהלותו של בוחן התנועה, וכן העלה השגות לעניין קבילותה של ההודעה הראשונה שנגבתה ממנו במשטרה. המבקש סבור, כי התערבות בנידון דין נדרשת בכדי למנוע

"עיוות דין חמור ומשיקולי צדק". אשר על כן, סבור המבקש כי יש לקבל את בקשתו לרשות ערעור, ולדון בערעורו לגופו של עניין. לגישתו של המבקש, יש לזכותו מכל אשמה, ולחילופין, להקל משמעותית בעונש המאסר שהוטל עליו, כך שניתן יהיה לרצותו על דרך של עבודות שירות.

דין והכרעה

12. הלכה מושרשת היא, כי בקשות לרשות ערעור ב"גלגול שלישי" תתקבלנה במקרים חריגים, בהם עולה שאלה משפטית עקרונית רחבת היקף וכבדת משקל, אשר חורגת מעניינם של הצדדים להליך; או כאשר קיים חשש לעיוות דין חמור או לאי צדק מהותי אשר נפל בהליך המשפטי (רע"פ 4939/16 נאסר נ' מדינת ישראל (26.6.2016); רע"פ 4914/16 נוי נ' מדינת ישראל (23.6.2016); רע"פ 4278/16 לסט נ' הועדה המקומית לתכנון ובניה בני ברק (23.6.2016)). כאשר הבקשה מוגשת לעניין חומרת העונש, תינתן רשות לערער רק מקום בו העונש שהושת על המבקש חורג, באורח מהותי, ממדיניות הענישה הנוהגת (רע"פ 4097/16 מחמוד נ' מדינת ישראל (24.5.2016); רע"פ 3182/16 ליטן נ' מדינת ישראל (23.5.2016); רע"פ 2139/16 אברמס נ' מדינת ישראל (18.5.2016)). הבקשה שלפניי איננה עומדת באמות המידה שפורטו לעיל, ומטעם זה בלבד, יש כדי לדחותה.

13. אודה, כי המקרה בו עסקין מעלה שאלות שאינן פשוטות. מחד גיסא, המבקש, לו יוחסה עבירה של גרימת מוות בנהיגה רשלנית, הוא אדם נורמטיבי, איש משפחה, אשר התאונה המצערת היא בגדר אירוע חריג בחייו, ושינתה אותם מן הקצה אל הקצה. ומאידך גיסא, לא ניתן להתעלם מן האובדן הגלום במותו של המנוח, איש מבוגר, יליד 1934, אשר ביקש, בסך הכול, לחצות את מעבר החצייה בשלום. חוסר תשומת לב רגעי מצידו של המבקש, הוא שהביא לטרגדיה הקשה למנוח ולמשפחתו. ואולם, הקושי הנועץ במקרה מצער וטראגי זה, אינו משפטי כלל ועיקר.

14. מהבחינה המשפטית, וככל שמדובר בהכרעת הדין, לא מצאתי טעם מבורר להתערב בפסקי הדין המפורטים והיסודיים, אשר ניתנו על ידי הערכאות הקודמות. המבקש ניהל הליך הוכחות בבית המשפט לתעבורה, במסגרתו נחקר הבוחן על אודות הפגמים הנטענים בהתנהלותו. בהכרעת דינו של בית המשפט לתעבורה נבחנו, עד דק, שלל טענותיו של המבקש הנוגעות למחדלי חקירה שהועלו על ידו, ונדחו, האחת אחר השנייה. המבקש לא הצליח לסתור את הטענה, לפיה ניתן היה להבחין בהולכי הרגל בקרבת מעבר החצייה, במרחק של 21 מטרים ממעבר החצייה. משטענה זו לא נסתרה, הרי שהתעלמותו של המבקש מן המנוח, עולה לכדי נהיגה רשלנית. אשר על כן, לא מצאתי כל מקום להתערב במסקנה אליה הגיעו הערכאות הקודמות, לפיה הוכחה התרשלותו של המבקש מעבר לספק סביר, וכפועל יוצא מכך, ניתן להרשיעו בעבירה של גרימת מוות בנהיגה רשלנית. כאן המקום לציין את ההלכה, לפיה ערכאת ערעור אינה נוטה להתערב בקביעות עובדתיות ובממצאי מהימנות שנעשו על ידי הערכאה הדיונית, לא כל שכן, ערכאת ערעור ב"גלגול שלישי" (רע"פ 4699/16 יגודייב נ' מדינת ישראל (15.6.2016); רע"פ 4404/16 ברקוביץ נ' מדינת ישראל (8.6.2016); רע"פ 4251/16 פלוני נ' מדינת ישראל (7.6.2016)).

15. אוסיף, כי לא מצאתי מקום להתערב גם במידת העונש אשר הוטל על המבקש. המבקש טוען, כאמור, כי עניינו החריג מצדיק הקלה בעונשו והמרתו למאסר שירוצה על דרך של עבודות שירות. אזכיר, תחילה, את שנאמר ברע"פ 548/05 לזיו נ' מדינת ישראל (19.1.2006), על ידי השופט (כתוארו אז) א' רובינשטיין:

"כל עוד בעינה המדיניות הקיימת באשר לעבירות גרימת מוות ברשלנות בתאונות דרכים (ותאונות אחרות), דינם של המורשעים בעבירות אלה - מן הסתם - הם אנשים מן היישוב, מה שקרוי נורמטיביים, אלא שנמצא לבתי המשפט לנסות להרתיע את הנוהגים בכביש מעבירות על-ידי המודעות כי אם יתרשלו ויפגעו בזולת, דינם מאסר. נוכח ההפקרות המרובה בכבישים, קיפודם של חיי אדם, השבר הנורא שאין לו מרפא ואיחוי הפוקד את משפחות הקורבנות, ותחושת האין אונים החברתית אל מול המס שגובות תאונות הדרכים מחברה שאינה חסרה קורבנות בטרור ובקרב, מבקשים גם בתי המשפט לתרום תרומה צנועה בדמות גזרי הדין המחמירים" (ראו גם החלטותי ברע"פ 1120/16 אלגרבל נ' מדינת ישראל (10.2.2016); רע"פ 3714/15 מלר נ' מדינת ישראל (8.6.2015); רע"פ 8992/14 רפאל נ' מדינת ישראל (20.1.2015), בהן עמדתי על מדיניות הענישה הנוהגת, בעבירות מסוג זה).

16. מעיון בתסקיר שירות המבחן, אשר הוגש בעניינו של המבקש, עולה אכן כי מדובר באדם נורמטיבי, שהמעשים המתוארים בכתב האישום, הינם חריגים בנוף חייו. ואולם, כאמור, ברובם של המקרים, העוסקים בגרימת מוות בנהיגה רשלנית, מדובר באנשים נורמטיביים, שנפגשים לראשונה עם רשויות אכיפת החוק. בנסיבות אלה, הנני סבור, כי בית המשפט לתעבורה ביצע את האיוון הנדרש, בין עניינו האישי של המבקש, לבין האינטרס הציבורי המחייב מלחמת חורמה בתאונות הדרכים, אשר פוקדות אותנו השכם והערב. בסופו של יום, מדובר בגזר דין ראוי, אשר נותן משקל הן לנסיבות ביצוע העבירה והן לנסיבותיו האישיות של המבקש.

17. סיכומי של דבר, דין הבקשה להידחות.

המבקש יתייצב לריצוי עונש המאסר ביום 17.7.2016, כפי שנקבע על ידי בית המשפט המחוזי.

ניתנה היום, כ"ח בסיון התשע"ו (4.7.2016).

ש ו פ ט